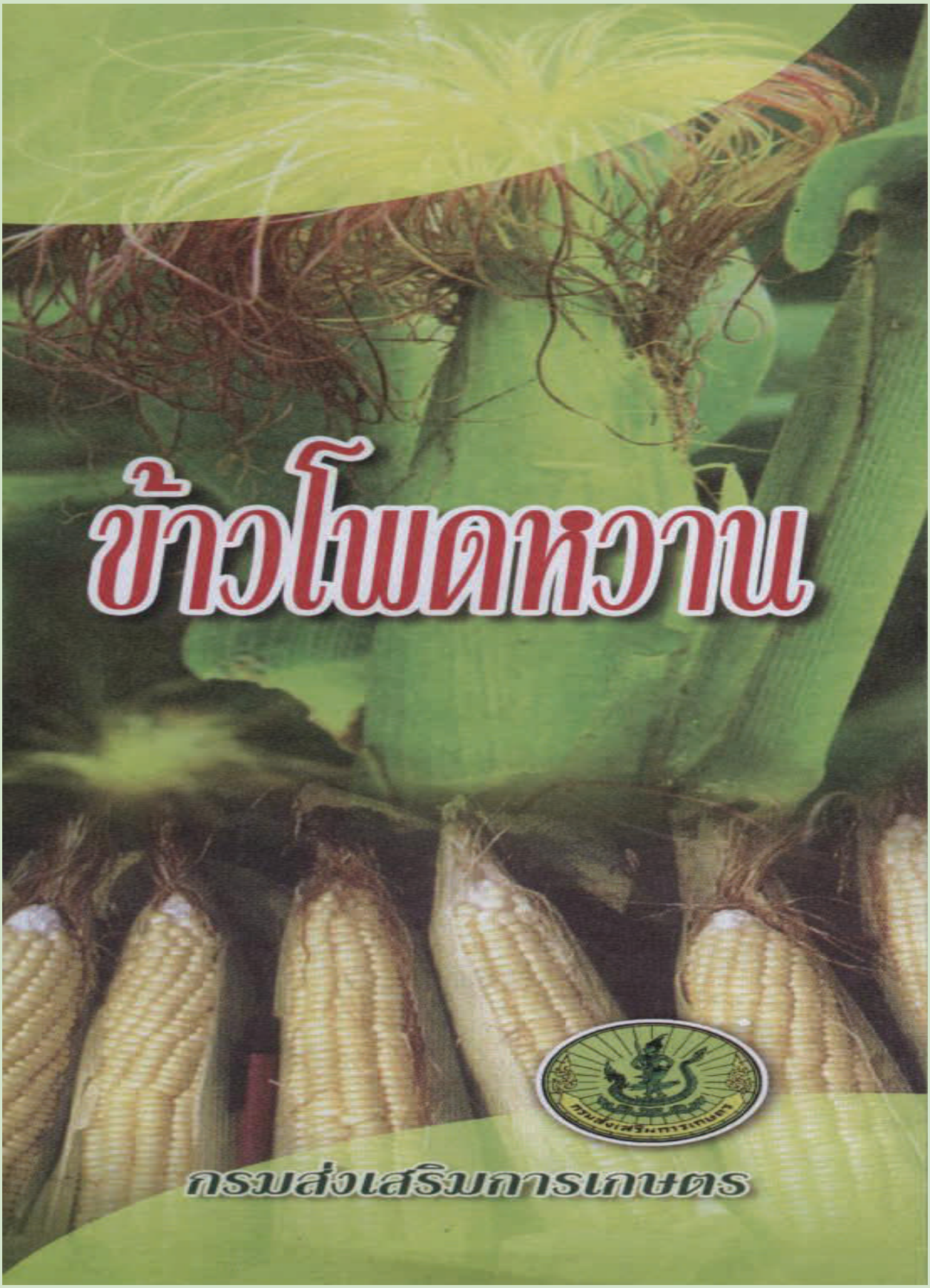

ข้าวโพดหวาน
กรมส่งเสริมการเกษตร

ข้าวโพดหวาน

ข้าวโพดหวาน เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอายุเก็บเกี่ยวสั้นทำให้ปลูกได้ถึง 3 รุ่น ตลอดทั้งปี (หรือ 4 รุ่น ในบางแหล่ง และบางพันธุ์) มีทั้งประเภทที่ปลูกเพื่อจำหน่ายฝักสดและปลูกเพื่อส่งโรงงาน เพื่อนำไปแปรรูปได้หลายรูปแบบ เช่น ทำน้ำนมข้าวโพด ข้าวโพดหวานบรรจุกระป๋องทั้งฝักหรือเฉพาะเมล็ด แปรรูปทำครีมข้าวโพดหวาน และข้าวโพดหวานแช่แข็ง เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ สามารถส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี จีน และกลุ่มประเทศในแถบยุโรป ซึ่งมีอัตราเติบโตเพิ่มสูงขึ้นทุกปี นอกจากจะส่งเสริมให้ปลูกข้าวโพดหวานในฤดูกาลแล้ว ยังส่งเสริมให้เกษตรกร ปลูกข้าวโพดหวานในนาข้าวช่วงฤดูแล้งเพิ่มมากขึ้น

พันธุ์ ที่แนะนำ ได้แก่

1. พันธุ์ผสมเปิด จะให้ผลผลิตต่ำกว่าพันธุ์ลูกผสม แต่สามารถเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ได้เพื่อใช้ปลูกในครั้งต่อไป ได้แก่ พันธุ์ฮาวายเอี้ยนชูการ์, ซูเปอร์สวีท (ของกรมวิชาการเกษตร) เป็นต้น

2. พันธุ์ลูกผสม มีพันธุ์มากมายให้เลือกใช้ ให้ผลผลิตสูง แต่ไม่สามารถเก็บเมล็ดทำพันธุ์ได้ ต้องซื้อใหม่ทุกครั้งที่จะปลูก ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ของบริษัทเอกชน และมีบางพันธุ์เป็นของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่

- พันธุ์อินทรี 2 (ติดต่อ โทร. 0-4436-1770-4)
- ชูการ์ 75 (ติดต่อ โทร. 0-2551-0300 ต่อ 116-118)
- เอทีเอส 5 (ติดต่อโทร. 0-3465-3298-9) ไฮ-บริกซ์ 3, 9 และ 49 เป็นต้น (ไฮ-บริกซ์ 49 ต้านทานโรคใบไหม้แผลใหญ่ และโรคราสนิมไฮ-บริกซ์ 3 เหมาะทั้งบริโภคฝักสด และบรรจุกระป๋อง ติดต่อ โทร. 0-3626-6319)

ฤดูปลูก

ปลูกได้ตลอดทั้งปี ถ้ามีแหล่งน้ำเพียงพอ ช่วงปลูกที่ให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี คือ

- ฤดูหนาว ปลูกระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มกราคม
- ต้นฤดูฝน ปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม

การเตรียมดิน

การเตรียมดินที่ดี ให้เหมาะกับการงอกของเมล็ดพันธุ์จะทำให้มีจำนวนต้น/ไร่สูง ผลผลิตก็จะสูงตามไปด้วย ทำได้ดังนี้

1. ปลูกบนพื้นราบ ไถด้วยผานสาม 1 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร ตากดิน 7-10 วัน พรวนด้วยผานเจ็ด 1 ครั้ง เพื่อย่อยดินไม่เป็นก้อนใหญ่ แล้วยกร่องปลูกสูง 25-30 เซนติเมตร

- ถ้าปลูกเป็นแถวเดี่ยว ให้มีระยะระหว่างร่อง 75 เซนติเมตร
- ถ้าปลูกเป็นแถวคู่ ให้มีระยะระหว่างร่อง 120 เซนติเมตร

2. ปลูกบนร่องสวน ร่องสวนกว้าง 4-5 เมตร ความยาวตามพื้นที่ โดยใช้จอบหรือรถไถเดินตาม เปิดหน้าดินลึก 15-20 เซนติเมตร ตากดิน 7-10 วัน จึงย่อยดินให้ละเอียด

3. ควรใส่ปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยคอกเช่นปุ๋ยขี้แห้ง เป็นต้น ในอัตราประมาณ 1 ตัน/ไร่ ก่อนการไถแปร เพื่อเป็นการปรับปรุงโครงสร้างของดิน และยังเป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้กับข้าวโพดหวาน

4. ก่อนปลูกทุกครั้ง ต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเมตาแลกซิล (35% ดีเอส) เพื่อป้องกันโรคราน้ำค้างในอัตรา 7 กรัม / เมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม

การปลูก

ทำได้ 2 วิธี คือ

การปลูกแบบแถวเดี่ยว ระยะระหว่างแถว 75 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 25-30 เซนติเมตร ปลูกหลุมละ 1 ต้น จำนวนต้นต่อไร่ ประมาณ 7,000-8,500 ต้น จะใช้เมล็ดประมาณ 1.0-1.5 กิโลกรัม/ไร่ (ถ้าเมล็ดพันธุ์มีความงอกต่ำกว่า 85% ให้หยอด 1-2 เมล็ดต่อหลุม ใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 1.5-2.0 กิโลกรัม/ไร่)

การปลูกแบบแถวคู่ มีการยกร่องสูง ระยะระหว่างร่อง 120 เซนติเมตร ปลูกเป็นสองแถวข้างร่อง ระยะห่างกัน 30 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 25-30 เซนติเมตร หยอดเมล็ด 1 ต้น/หลุม จะมีจำนวนต้นประมาณ 7,000-8,500 ต้น/ไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 1.0-1.5 กิโลกรัม/ไร่)

- ถ้าปลูกด้วยมือ ควรหยอดปุ๋ยที่ก้นหลุมแล้วกลบดินบางๆ ก่อนหยอดเมล็ด ไม่ควรให้ปุ๋ยสัมผัสกับเมล็ดโดยตรงเพราะอาจทำให้เมล็ดเน่าได้
- เมื่อปลูกเสร็จแล้วควรให้น้ำทันทีโดยปล่อยมาตามร่องทันทีหลังปลูก ควรให้น้ำทุกๆ 5-7 วัน ในฤดูแล้งและอาศัยน้ำฝนในฤดูฝน และใส่ปุ๋ย46-0-0 อัตรา30 กก./ไร่ เมื่อข้าวโพดอายุ 3 สัปดาห์ โดยใส่ปุ๋ยแล้วพูนกลบโคนต้น

การใส่ปุ๋ย

พื้นที่ที่มีการปลูกพืชติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง จึงควรใส่ปุ๋ยเพิ่มธาตุอาหาร การใส่ปุ๋ยในข้าวโพดหวาน มีขั้นตอนดังนี้

- ***การใส่ปุ๋ยรองพื้น*** สูตรปุ๋ยที่แนะนำคือ 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ ใส่พร้อมปลูกหรือใส่ขณะเตรียมดิน พร้อมการใช้ปุ๋ยคอก-ปุ๋ยหมัก เพื่อปรับปรุงดิน
- ***การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1*** สูตรปุ๋ยที่แนะนำคือ 46-0-0 (ยูเรีย) อัตรา 25-30 กิโลกรัม/ไร่ ใส่เมื่อข้าวโพดมีอายุ 20-25 วัน หลังปลูก ด้วยวิธีโรยข้างต้นในขณะดินมีความชื้น หรือให้น้ำตามหรือพูนโคนกลบปุ๋ยเป็นการกำจัดวัชพืชไปในตัว
- ***การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2*** เมื่อข้าวโพดมีอายุ 40-45 วัน หลังปลูก 46-0-0 (ยูเรีย) อัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ โรยข้างต้นในขณะดินมีความชื้นหรือให้น้ำตาม

การกำจัดวัชพืช

การฉีดสารคุมวัชพืชประเภทก่อนงอก โดยใช้สารอะลาคลอร์ อัตรา 125-150 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร (1ไร่ ใช้น้ำ ประมาณ 80 ลิตร) ฉีดพ่นหลังจากการปลูก ก่อนที่วัชพืช จะงอกขณะฉีดพ่นดินควรมีความชื้นเพื่อทำให้สารเคมีออกฤทธิ์ดีขึ้นขึ้นเมื่อข้าวโพดอายุ 25-30 วันหากมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น ควรกำจัดออกโดยการใช้จอบถาก

การให้น้ำ

ระยะที่ข้าวโพดหวานขาดน้ำไม่ได้ คือ

- ***ระยะ 7 วันแรกหลังปลูก*** เป็นระยะที่ข้าวโพดกำลังงอกถ้าข้าวโพดหวานขาดน้ำช่วงนี้จะทำให้การงอกไม่ดี จำนวนต้นต่อพื้นที่ก็จะน้อยลง จะทำให้ผลผลิตลดลงไปด้วย
- ***ระยะออกดอก*** เพราะจะมีผลทำให้การผสมเกสรไม่สมบูรณ์การติดเมล็ดจะไม่ดี ติดเมล็ดเป็นบางส่วนและไม่เต็มถึงปลายฝักขายได้ราคาต่ำ โดยปกติถ้าเป็นพื้นที่ที่สามารถให้น้ำได้ ควรให้น้ำทุก 3-5 วัน ขึ้นกับสภาพต้นข้าวโพดและสภาพอากาศ แต่ช่วงที่ควรให้น้ำถี่ขึ้นคือ ช่วงที่ข้าวโพดกำลังงอกและช่วงออกดอก

การปฏิบัติดูแลรักษาข้าวโพดหวาน

- การถอนแยกต้น ควรกระทำหลังจากหยอดเมล็ด 12-14 วัน โดยการถอนแยกให้เหลือหลุมละ 1 ต้น
- การให้น้ำ ให้น้ำอย่างสม่ำเสมออย่าให้ขาดน้ำ โดยปล่อยเข้าตามร่องน้ำหรือให้แบบสปริงเกอร์
- การกำจัดวัชพืช ทำพร้อมๆ กับการกลบโคนต้นและการให้ปุ๋ย
- การฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง การปลูกข้าวโพดหวานต้องระวังในเรื่องของหนอนเจาะฝัก หรือเจาะลำต้น ควรฉีดพ่นด้วยสารเคมีเซพวิน หรือสารพวกถูกตัวตาย เช่น เมทโธมิล

การเก็บเกี่ยว

จะเก็บเกี่ยวข้าวโพดหวานในระยะที่เหมาะสมที่สุด คือ ระยะ 18-20 วัน หลังข้าวโพดออกไหม 50% (ข้าวโพด 100 ต้น ออกไหม 50 ต้น) แต่ถ้าปลูกในช่วงอากาศหนาวเย็น อายุการเก็บเกี่ยวอาจจะยืดออกไปอีก 7-10 วัน ควรเก็บเกี่ยวในตอนเช้าตรู่ แล้วรีบนำส่งโรงงานหรือนำไปจำหน่ายโดยเร็ว เพื่อป้องกันการสูญเสียน้ำและความหวาน เพราะจะมีผลต่อคุณภาพของเมล็ดและน้ำหนักของฝัก

การเก็บเกี่ยวฝักสด เก็บเมื่อข้าวโพดหวานมีอายุ 16-20 วัน หลังการออกไหม 50% หรือเมื่อข้าวโพดสุกแก่ทางสรีรวิทยาพร้อมที่จะเก็บเกี่ยว หลักการเก็บเกี่ยวข้าวโพดหวาน ข้าวโพดหวานจะมีคุณภาพดีและหวาน ไม่ว่าจะเป็นส่งโรงงานหรือจำหน่ายฝักสด ควรเลือกเก็บเกี่ยวในระยะที่มีน้ำตาลสูงที่สุด และคุณภาพดีที่สุด หรือระยะที่เรียกว่าระยะน้ำนม หากเลยระยะนี้ไปแล้ว ปริมาณน้ำตาลจะลดลงและมีแป้งเพิ่มขึ้น การเก็บเกี่ยวข้าวโพดหวานมีหลักพิจารณาง่ายๆ คือ นับอายุหลังจากวันหยอดเมล็ดวิธีการนี้ต้องทราบอายุของข้าวโพดหวานแต่ละพันธุ์ว่าเป็นพันธุ์หนัก เบา หรือปานกลาง เช่น

- พันธุ์เบา อายุ 55-65 วัน
- พันธุ์ปานกลาง อายุ 70-85 วัน
- พันธุ์หนักอายุ ตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป

เก็บสุ่มตัวอย่างในแปลงมาตรวจดู วิธีนี้แน่นอนและนิยมทำกันมากที่สุด การเก็บเกี่ยวข้าวโพดหวานควรเก็บเกี่ยวในเวลาเช้าตรู่ และรีบส่งตลาดทันที ไม่ควรทิ้งไว้เกิน 24 ชั่วโมงเพราะจะทำให้น้ำตาลลดลง

หลังเก็บฝักข้าวโพดหวานแล้ว ให้ไถกลบต้นข้าวโพดเป็นปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุในดิน และช่วยให้ปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ร่วนซุย

การขนส่ง

ถ้ามีผลผลิตจำนวนมากและต้องขนส่งในระยะทางไกลที่ใช้เวลาขนส่งนานกว่า 3 ชั่วโมง ควรทำปล่อง ด้วยท่อเอสลอน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 15 เซนติเมตร ยาว 3-4 เมตร เจาะรูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร โดยรอบตลอดท่อหรือใช้หวายสานหรือไม้ไผ่ผ่าซีกประกอบเป็นท่อโปร่ง ทำเป็นปล่องเสียบไว้ตรงกลางกองข้าวโพดหวาน จำนวน 2-3 อัน เพื่อช่วยระบายความร้อนและถ่ายเทอากาศ

เรียบเรียง กลุ่มสื่อส่วเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
กรมส่วเสริมการเกษตร

จัดทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดย
ศูนย์วิทยบริการเพื่อส่วเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
กรมส่วเสริมการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0-2-579-5517
e-mail : agritech53@doae.go.th